

Ada Lupu: „Dumnezeu este vesel...”

Din clasa a opta voia să facă teatru. Era convinsă că va putea intra direct la facultate, fără a urma liceul. Dar s-a lămurit repede că altele sunt regulile jocului. Încă patru ani de așteptare, dar mai ales de muncă. În 1992, avea să intre „din prima” la Academia de Teatru și Film (ATF), secția de Regie teatru, clasa prof. univ. Cristian Hadji-Culea. Până în prezent a montat spectacolele **Tigrul** de Murray Schisgal (Odeon, 1996), **Cântecul lebedei** de A.P. Cehov (Teatrul Național din Iași, 1997), **M... Butterfly** de D.H. Hwang (Odeon, 1999), **Beatles... și toată lumea era a mea!** de Sharman MacDonald (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, 2000) și **N-avem bani! Nu plătim!** de Dario Fo (Teatrul „Toma Caragiu” din Ploiești, 2000).

Cum a fost cu examenul de admitere la Regie ?

De la început am simțit că intrasem în alt sistem, destul de confuz. Nu am înțeles nici până astăzi de ce profesorii din comisie nu se uitau la mine, ci priveau în cu totul alte direcții. Era o relație care mă debusola. Când am luat nota 5,42 la ultima probă, credeam că se surpă pământul sub mine. Coboram scările plângând în hohote. Deja îmi spuneam că, dacă nu intru în anul acela, nu voi mai da niciodată, pentru că îmi era greu să rezist psihic la ceea ce căruia nu-i puteam desluși criteriile...

Despre cei cinci ani petrecuți în facultate ce poți spune?

La pedagogie, în liceu, am învățat că educația pentru *acum* este moartă; trebuie să te educi pentru viitor. Altfel, mâine, când te vei trezi, vei afla că te-ai pregătit, de fapt, pentru ieri. Firește, vei suferi un șoc.

Cred că actorii tineri nu sunt pregătiți pentru ce va urma. De exemplu, într-un fel vorbești când te afli într-un spațiu închis și altfel, într-o sală mare. Ar trebui să aibă conștiința că se vor schimba spațiile. Apoi, firescul din viață nu este același cu firescul de pe scenă. Cel de pe scenă se construiește; sigur că e nevoie să te găsești pe tine pentru a putea construi, dar trebuie să înțelegi că mai urmează un laborator, pentru care e necesar să fii pregătit. Aici mi se pare că există o nepotrivire între pregătirea de acum,

petrecută în spații mici, și ceea ce va urma.

Am lucrat cu toți colegii de la Actorie, dar în mod special cu cei de la clasa profesorului Florin Zamfirescu. Au fost și de la doamna Olga Tudorache, însă pe cei de la domnul Zamfirescu îi simțeam mai liberi, mai disponibili.

Spune-mi câte ceva despre drumul tău artistic.

Probabil, suntem cu toții tributari destinului nostru. În anul I mi-am dat examenul cu **Ora de gimnastică** de Rainer Maria Rilke. A ieșit bine și m-a „aruncat” în sus. E rău când se întâmplă așa ceva în facultate. Chiar și profesorii se uită la tine altfel. În definitiv, eu am dreptul să încerc de fiecare dată. Și trebuie să am curajul să încerc mereu. După acest examen, domnul Zamfirescu mi-a propus să fac asistență de regie la un spectacol ce urma să se monteze la Odeon. Era vorba de **La țigănci**. Nu-l cunoșteam pe regizor. Doar spectacolul său... **au pus cătușe florilor...** Domnul profesor m-a prevenit că trebuie să am grijă, că este un regizor cu multă energie și că, dacă nu rezist, va mai lua un asistent. Am stabilit că vin în prima zi să văd cum e. Și am rămas. Fără nici un alt asistent. Descoperam că toată lumea era fascinată de Alexander, dar într-un mod activ, creator. Puteai vedea cum scoate la suprafață din actori lucrurile frumoase. Dacă am reuși să eliberăm din noi toate lucrurile frumoase, ar fi

minunat pentru profesia noastră, pentru viață. În acest fel am ajuns la... **țigănci**.

Asistența a fost o completare a celor aflate în facultate ?

A fost bine că s-a întâmplat încă din anul I. Până atunci, eu știam că se repetă câteva luni, că se invocă mereu lipsa banilor și alte lucruri de genul ăsta. Cu Alexander a fost altfel. Am descoperit că spectacolul trebuie să iasă la termen. Totul aici e ca nașterea unui copil. Nu poți să-l amâni. Vedeam cum scotea din montare lucruri splendide, pentru că nu avea de ales: nu erau bani, anumite soluții fuseseră prost realizate tehnic... și atunci tăia. Pe moment nu înțelegeam de ce. Era un șoc pentru mine. Mă trezisem într-o lume cu profesioniști adevărați. Aveam de făcut niște lucruri, de rezolvat anumite obligații, existau responsabilități. Toate, ducând spre o etică elementară. Peste ea ar trebui să vină toate celelalte care te definesc. Dar, dacă nu vin, măcar rămâne etica. Dacă afirmăm că suntem astăzi artiști, dar că nu putem crea decât peste cinci luni și în acest răstimp totul stagnează, eu cred că nu este cinstit.

Cât de mult te-a influențat felul de a gândi, de a face teatru, de a exista al lui Hausvater ?

Cred că nu-i vorba de influență, ci de descoperire. **Hausvater** este un artist

extrem de viu, care se redefinesc la fiecare spectacol. Acest lucru îl face să fie un artist autentic și nu un manierist – nu va fi niciodată așa ceva pentru că nu poate. Nici în viață nu-i reușește manierismul. Nu-l poți anticipa. Când am făcut asistență la el – aveam 19 ani –, m-a determinat să cred sincer că e bine să fii energic, că e bine să fii optimist și să crezi că totul se poate. Acum, sunt convinsă că, dacă ne organizăm și ne planificăm munca, totul e posibil. Depinde mult de echipă, de modul cum îți cultivi oamenii. Știu că energia mea și optimismul meu au un sens...

Ești credincioasă ?

Nu merg în fiecare duminică la biserică, dar sunt convinsă că tot timpul sunt în legătură cu Dumnezeu. Mă protejează, mă simt fericită. Am sentimentul că sunt în ochii și în sufletul Lui. Dumnezeu însuși este vesel: ne dă șansa să fim fericiți, să facem lucruri frumoase.

Cum lucrezi cu actorii ?

E mult de vorbit. Sunt lucruri multe și delicate, care se leagă între ele. Oricum, m-a ajutat psihologia făcută în liceu. Am lucrat tot timpul cu oamenii, am fost alături de copii; i-am ținut sub observație. Adevărul e că iubesc enorm oamenii și am o plăcere extraordinară să văd că le e bine. Merg pe ideea că, dacă ce am văzut e bine, atunci e obligatoriu să duc până la capăt ce am început. Cu toate riscurile...

În general, cu actorii trebuie să lucrez mult la text. Și mai ales la cum se rostește, cum vorbesc, unde sunt accentele. Vorbirea normală pe scenă nu are nici un sens. Timpul de rostire sunt alții. Știi, se spune mereu „Stanislavski în sus, Stanislavski în jos”. Dar uităm un aspect foarte important. Chiar el are o carte care se numește **Munca actorului cu sine însuși**. Cu sine însuși! El trebuie să vină cu niște lucruri deja făcute. Detest să lucrez cu actori care nu se mișcă pe scenă. Sunt convinși că energia lor vine din această imobilitate. Greșit! Simți că nu trece nici un fel de energie prin ei, că sunt „morți”. Creierul nu-ți funcționează dacă nu te preocupi de trup. În loc să dea bani pe țigări și băutură, e mai sănătos să-și cumpere un tub cu vitamine și vor vedea că se simt mai bine. Ține de deontologie. Și nu e etic să se întample altfel...

Cum îți alegi textele?

Aleg textele care îmi plac. Mă interesează piesele cu tineri și cele care vorbesc despre tineri. Încerc să-mi lămuresc mentalitatea lor. Cei până în 35 de ani sunt interesați prin

mentalitatea necunoscută, surprinzătoare, exact acolo unde se află oamenii implinirii sau ai ratării noastre. Ei fac efortul să se autodefinească într-o lume care îi respinge și nu e capabilă să se înțeleagă pe sine.

Următorul proiect teatral este cu tineri?

Voi lucra **Împăratul muștelor** la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț. Povestea pare simplă. Se pleacă de la o lume de copii. Ce se întâmplă cu niște copii izolați pe o insulă. Trimiși din Anglia cu un avion, ei se prăbușesc pe această insulă. Sunt nevoiți să supraviețuiască, să găsească o modalitate socială de existență. Vor reitera o viață extrem de violentă, ajungând să se omoare între ei. Apare instinctul de sălbatic ce sălășluiește în noi și care trebuie îmblânzit chiar de noi. E necesar să fim responsabili de acest instinct. Sunt acte singulare, ca băgatul cuțitului în vecinul tău, pe care nu are cum să le decidă societatea. E firesc să existe psihiatri, terapeuți pentru a-ți rezolva micile probleme, angoasele. Vorbești cu un psihiatru și, probabil, te vei potoli. La noi, dacă faci așa ceva, cei din jur socotesc că nu mai ești normal. E timpul să nu mai exagerăm. În spectacolul de la Piatra Neamț despre această exagerare a noastră este

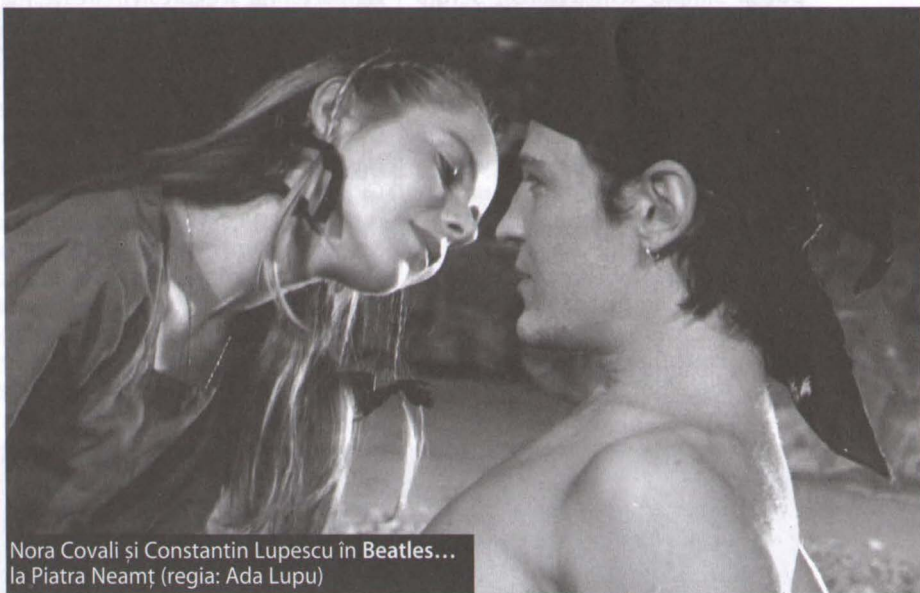
măm într-un limbaj citibil pentru publicul de azi. Oamenilor de astăzi le-ar fi greu să înțeleagă stilul de viață din vremea lui Ludovic al XIV-lea.

Putem face teatru oriunde, dar îl facem oriunde pentru că el nu poate exista decât acolo. Nu pentru că tu nu-l poți face în altă parte. E nevoie să fim pregătiți pentru lumea de astăzi, pentru respirația de acum. În Canada sunt spectacole care se joacă în fiecare seară, câteva reprezentații, apoi dispar. Acolo, însă, lipsește curiozitatea publicului. E altă mentalitate. Când realizezi un spectacol acolo, ca regizor, trebuie să te implici total, să faci o cercetare completă. Nu ai voie să te joci cu jumătăți de măsură, pentru că nu interesează. Publicul canadian nu are răbdare. Ei nu vin la teatru în lipsă de altceva; vor să meargă la teatru și așteaptă să le dai o experiență consumată până la capăt.

În acești ani ai trăit vreo decepție profesională?

După terminarea facultății, în 1997, am avut numeroase decepții în ceea ce privește colaborarea cu anumiți directori de teatru, care nu sunt capabili să se țină de promisiuni. Aveam proiecte de realizat, dar am descoperit ce înseamnă acel *bla-bla, bla-bla*. Și am învățat o lecție: să nu mai cred în amănări; ce nu pot face

foto: Corneliu Mitrode

Nora Covali și Constantin Lupescu în *Beatles... la Piatra Neamț* (regia: Ada Lupu)

vorba. Și copiii din spectacolul meu sunt creați tot de această lume. E nevoie să învățăm să fim responsabili.

Ce poți spune despre mode în teatru? Se vorbește tot mai mult de teatru-dans, de teatrul alternativ în spații neconvenționale, se joacă tot mai des cu publicul pe scenă...

Deocamdată nu mă interesează astfel de proiecte. Și, de altminteri, cred că orice teatru am face, el tot modern rămâne. Suntem nevoiți să ne expri-

acum e definitiv pierdut. Pentru un proiect pe care vreau să-l încep astăzi, dacă nu primesc un răspuns ferm de la directorul teatrului, plec imediat în altă parte. E timpul meu. O lecție care mi-a prins bine. Nu mă mai întorc la acei directori. Am nevoie de sinceritate, întocmai ca pe scenă. Adică de o comunicare directă, sinceră. Teatrul nu poate câștiga decât dacă este sincer.

Marius Zarafescu